

Mottagare Justitiedepartementet
Dnr Ju2020702922/LB

Remissyttrande Grundlagsskadestånd – ett rättighetsskydd för enskilda SOU 2020:44

Sammanfattning

Region Norrbotten är positiv till att det införs en bestämmelse om rätten till grundlagsskadestånd vid överträdelser av 2 kap. regeringsformen. Region Norrbotten delar dock inte kommittén bedömning att det endast är stat, kommun och region som ska kunna vara skadeståndsskyldiga enligt 2 kap. regeringsformen. Region Norrbotten anser inte att det är rimligt att ett privat vårdbolag som utför verksamhet i valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och således utför verksamhet vars fullgörande regionen svarar ska kunna undgå ersättningsskyldighet enligt 2 kap. regeringsformen.

Region Norrbottens synpunkter

Region Norrbotten delar utredningens bedömning och anser att det bör införas en lagregel om rätten till ersättning vid överträdelser av 2 kap. regeringsformen, grundlagsskadestånd.

Region Norrbotten delar dock inte kommitténs bedömning att det endast är stat och kommun/region som ska kunna vara ersättningsskyldiga enligt 2 kap. regeringsformen, grundlagsskadestånd. Region Norrbotten anser att grundlagsskadestånd även bör åvila annan än staten eller en kommun/region, om skadan vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning eller för verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen/regionen svarar. Genom en sådan reglering skulle ett privat vårdbolag kunna bli ersättningsskyldigt enligt bestämmelsen om grundlagsskadestånd.

Region Norrbotten anser inte att det är rimligt att ett privat vårdbolag som utför verksamhet i valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och således utför verksamhet vars fullgörande regionen svarar ska kunna undgå ersättningsskyldighet. Region Norrbotten anser att det är verksamhetens art som bör styra detta och inte vem som utför detta.

Region Norrbotten anser i likhet med utredningen att avsaknaden av en uttrycklig möjlighet för enskilda att genomdriva sina rättigheter enligt 2 kap. regeringsformen är att anses som en brist i rättighetsskyddet. En bestämmelse om grundlagsskadestånd gör det tydligare för medborgarna att de alltid har rätt att få ett påstående om att en fri- och rättighet har överträtts rättsligt prövat. Genom den lagstiftning som nu föreslås klargörs rättsläget på

motsvarande sätt när det gäller överträdelser av regeringsformen, vars rättighetskatalog materiellt sett ligger nära konventionen. Detta främjar skyddet för fri- och rättigheterna. Det blir tydligare för den enskilde att hen kan uppställa krav på att det allmänna skyddar och upprätthåller också de rättigheter som regeringsformen innehåller. Ett sådant stärkt skydd är i enlighet med en internationell utveckling.

Region Norrbotten gör dock bedömningen att det, trots att det införs en lagregel om rätten till ersättning vid överträdelser även fortsättningsvis kommer att innebära att domstolarna kommer att ha en framskjuten roll i bedömningen av vilka situationer en enskild ska kunna få grundlagsskadestånd, utifrån rättsområdets komplexitet. Region Norrbotten anser därmed att det fortsättningsvis kommer att vara många tolkningsfrågor som blir föremål för rättsprocesser och ser därför att förutsägbarheten för medborgarna inom detta rättsområde endast förstärks till viss del.

Utifrån denna utgångspunkt delar Region Norrbotten inte kommitténs bedömning att det inte behövs några särskilda insatser för att informera om vad den nya bestämmelsen om grundlagsskadestånd innebär. Region Norrbotten bedömer att det är av särskild vikt att det sker en riktad information till medborgarna avseende denna nya lagbestämmelse som möjliggör för samtliga medborgare att tillvarata sina fri- och rättigheter.

Kommittén anför i utredningen att förslaget inte bedöms leda till ökade kostnader för det allmänna. Samtidigt framgår i utredningen att det inte kan uteslutas att det initialt inleds processer som delvis syftar till att få ett klarläggande av bestämmelsernas närmare tillämpning. Kommittén anser även att det inte kan uteslutas att målens och ärendenas komplexitet och omfattning blir större. Kommittén anser att eventuella kostnadsökningar är försumbara och kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Region Norrbotten delar inte denna bedömning utan anser att det föreligger skäl att anta att förslaget kan komma att leda till ökade kostnader för det allmänna som inte kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Skickas till:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

manne.heimer@regeringskansliet.se